

Matisse eta Picasso, parez pare

Pablo Picasso (1881-1973) eta Henri Matisse (1869-1954). Arte modernoaren bi maisu. Parisko Grand Palais galeriak bekoz beko jarri ditu urtarilaren 6a arte.

Nora Alberbide • Paris

1905ean elkarren ezagutza egin eta 1954an Matisse zendu arte, haren eta Picassoren arteko trukaketa etengabea izan zen. «Ahal bezainbat mintzatu behar dugu elkarrekin. Gu bietako bat hilen delarik, gauza batzuk eta besteak ez ditu gehiago erraten ahalko», zioen Picassok. Konkurrentzia, liluratze joko eta kurioitasunez josia zen haien harremana, gorabehera frankoren artetik. Biek hartu bideetarik ibiltzeko aukera eman nahi dute erakusketaren antolatzaileek. Horretarako, haien obretarik 160 bildu, eta parez pare zintzilikatu dituzte, bai margo, zizel lan edo marrazki, bilana gurutzatu dute.

Oinarri bereko gogoetak

1905ean Matisse familia burges batetik etorri den 36 urteko jauna da. Picasso, 12 urte guttiagorekin, oraino frantsesa gaizki menperatzen

duela, Parisera iritsi berria da. Elkarren ezagutza egiten duten urte hartan. Hortik aitzina, bakoitzak bestearen lana hurbiletik zainduko du. Matissek «anaitasun artistikoa» deituko duen harreman hura kezka komunetan oinarritzen da. Arte greko-erromatarra garai hartan erreferentzia ukaezina dela dudan jartzen dute haiek biek. Gehiago identifikatzen dira Delacroix, Ingres baita Cezannek 1905ean egin zuen erakusketarekin.

Dena dela, gogo berdintsuak badituzte ere, biek bide arraz ezberdinak hartuko dituzte. Matissek Pizti mugimendua bere kolore indartsuekin aurkeztuko du; Picassok, berriz, arte afrikarra gero eta hurbilagotik begiratu du.

Bi maisu, bi mundu

Iparburu eta Hegoburu izengoitiak erabiltzen zituzten bakoitzak bestea definitzeko. «Gehitzen, kentzen eta lekuz aldatzen dut; eta Matissek, be-

rriz, marra jitera uzten du, modeloak bere burua ekartzera uzten du», zioen Picassok. Picassok ez zuen modelorik, ez objekturik. Ilunpean, bere gogo eta oroitzapenen artetik jalgiazi eta oihalean pausatzen zuen irudia. Handik bultta batera, margoa berriz begiratu, eta, ez bazen pozik, gainetik koloreak gehitzen zizkion. Gehituz eta gehituz, azkenean, bost hamar zentimetroko tindu geruzako artelanarekin bururatzen zuen. Matissek, haatik, modeloaren beharra zuen, honen presentziak zion inspirazioa ekartzen. Margoa egin eta bihamunean, modeloak berak tindu zuriz estaltzen zion bezperako lana. Oihal zuria hartu, eta osoki berriz hasten zen. Bezperako lana gogoan atxikiz, margo berri bat eraikitzen zuen.

Picassok Matissez jels zela zioen, haren koloreez. Matissen lan bat begiratu, eta «Matisse ukan behar da izen bezala kolore horiek elkarren ondoan ezartzeko», erraten omen zuen. Matissek, bestalde, «Picassok formak hausten ditu, ni haien zerbitzaria naiz» zioen. Biek bestearen lana analizatzen zuten, elkarri oparitu margoei esker ala erakusketen bidez. Picassok erran zuen: «Nehork ez ditu nik bezain hobeki begiratu Matissen margoak eta nehork ez hark nireak bezain ongi. Egun batez, parez pare ezarri beharko dira».

Velazquezetik Manetera

1804an, Frantziako enpiroaren egunsentian, Frantziako bilduma publikoetan espainol guti aurkitzen ziren. Hogeita hamar bat urte geroago, Louvre erakustokian espainolen galeria bat zabaldua zuten, 400 bat margorekin.

Garai horretako artelan zenbait bildu dituzte Parisko Orsay museoan urtarilaren 5a arte. Espainiako Estatuko margolariak frantsesengan ukan duten eragina erakustea du helburu erakusketak. Besteak beste, Delacroix, Manet, Courbet, Millet eta Degas artistek Raphaël utziko dute Espainiako haizea segitzeko, hots, erreallitate garaikideari lotuagoa den estilo bat jarraituko dute.

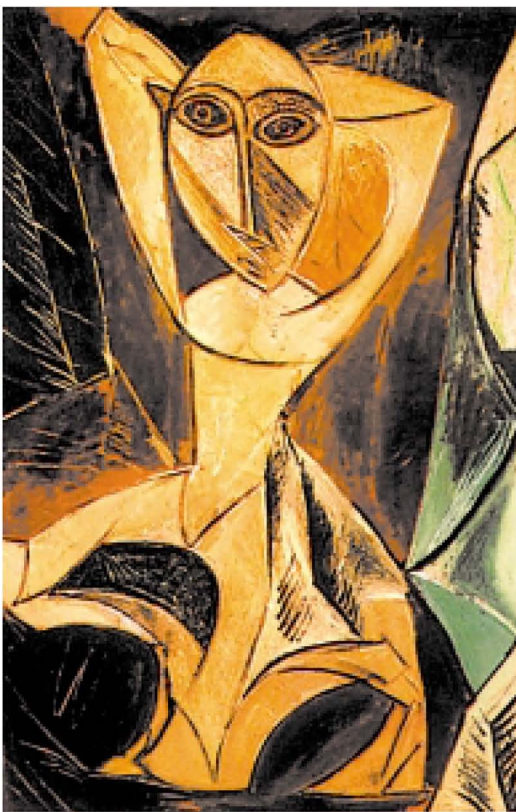
Inguruan dituzten eskaleak ala zaharrak Goya (1746-1828) edo Velazquezen (1599-1960) pintzelek islatuak ikusi, modelo hori hartu, arte modernoan lehen urratsak egiten hasi ziren. Frantses margolarien artean, Edouard Manet (1832-1883) dago.

Maneten ustez, Velazquez «margolari guzien artean margolari handiena» da. 1860. urtearen inguruan, Manetek hurbiletik ikertu zituen Murillogandik Goyarengana, Velazquez eta Zurbaranengandik pasatuz, bere auzoen lana. Margotzeko manera zaharren bidez, bere gai garaikideak margotzeko manera bat aurkitu zuen haien baitan. Velazquezen kolore bizien erabiltze erraza, sinplea eta garbia gustukoa zuen. Eta hori bera aplikatzen ahalegindu zen, eta Frantziako Estatuko margo mundua arte modernora eraman. .

Emakume biluziak

XX. mende hasierako iraultza estetikoko bi maisuen arteko borroka emazte biluziak irudikatzen du era batean. Matissek *Biluzi urdina*, *Biskraren oroitzapena* obra 1907an margotu zuen. Obra honekin, «Matisse izan da itsustasunaren urratsa egin duen lehen», Gelett Burgess kritikoa adierazi zuen garaian. Matissen urdin eta borobil arranguratsuari Picassok *Besoak altxatuak dituen emazte biluzia*-rekin erantzun zion. Eta hau ere, garai hartako erreferentzien aitzinean, itsusia izan zitekeenaren bidea hartzera ausartu zen.

Manetek Espainiako pinturaren eraginpean margoturiko koadroetako bat.